

Forankring og medvirkning i arbeidet med kommuneplanens samfunnsdel

Plan og byggesakskonferansen i Tromsø, 8.nov. 2022

Marit Meløy og Mari Johansen Aune

Kárásjoga gielda
Karasjok kommune

Distriktsenteret
Kompetansesenter for distriktsutvikling

Karasjok – en kommune i endring

Prosjektet Fremtidens Karasjok ble igangsatt 1.10.19 for å få på plass de grunnleggende funksjonene i en kommune

- Store og gjennomgripende utfordringer i kommunen
- Manglende økonomistyring. utfordringer knyttet tjenestekvalitet på de fleste områder
- Dårlig samhandling mellom politikere og administrasjon
- Utdatert planverk – samfunnsdel fra 2009 som ikke var rullert siden
- Karasjok kommune deltok i veiledningspilot med Distriktsenteret i arbeidet med samfunnsdelen

Vårt oppdrag:

**Styrke utviklingskapasiteten
i distriktskommuner**

**Sikre tilgang til grunnleggende
private tjenester i distriktene – tilgang til
en nærliggende dagligvarebutikk**

**Bidra med faglige innspill til nasjonal
politikkutvikling**

Hvorfor er medvirkning og forankring viktig i arbeidet med samfunnsdelen?

Hvorfor innbyggerinvolvering?

Institutt for samfunnsforskning

Hvorfor innbyggerinvolvering?

Rapportnummer - Fortrolig

Marte Winsvold

Rapport

Veiledningspiloten

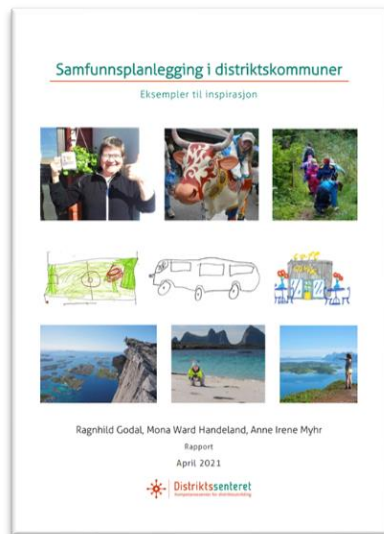
Midtveisrapport

Forfatter(e)

Lisbeth Øyum
Espen Carlsson, Roald Lyse, Niels-Arvid Sletterød

Institutt for samfunnsforskning
Munthes gate 31
PO Box 3233 Elisenberg
NO-0208 Oslo, Norway

www.samfunnsforskning.no

Distriktsenteret
Kompetansesenter for distriktsutvikling

Gode resultat av medvirkning

Kunnskap og treffsikre beslutninger

Politisk rekruttering

Lettere gjennomføring av vedtak

tilhørighet identitet og fellesskap

Medansvar, mobilisering og frivillighet

**OGSÅ MOBILISERE DE SOM
IKKE ER VANT TIL Å BLI
SETT SOM RESSURSER**

Meld. St. 5

(2019–2020)

Melding til Stortinget

Levende lokalsamfunn for fremtiden

Distriktsmeldingen

*Hvis
lokalsamfunnene skal
være levedyktige i
årene som kommer,
må unge som vokser
opp ha lyst til å
investere fremtiden
sin i distriktene.*

10 råd fra

ungdommens
DISTRIKTS panel

Hvordan forvalter vi innbyggerviljen?

Rapportnummer - Fortrolig

Rapport

Veiledningspiloten

Midtveisrapport

Forfatter(e)

Lisbeth Øyum

Espen Carisson, Roald Lysø, Niels-Arvid Sletterød

- Stor vilje fra innbyggere og næringsliv til å medvirke i planlegginga
- Innbyggerviljen er en enorm ressurs for samfunnsutviklinga
- Invitasjon til medvirkning skaper forventning om påvirkning
- Kommunen må være bevisst på hvordan en forvalter innbyggerviljen, både for å:
 - Utløse ressursene i kommunen og øke gjennomføringskrafta
 - Forhindre medvirkningstrøtthet og bygge tillit

Hvordan forenkle og forbedre?

Planverket

Prosess

Kultur

Kilde: Brobakk, Gjefsen og Gjertsen (2022)

Gruppediskusjon 1:

Hva er ønsket resultat (ØR) for innbyggermedvirkning i din neste kommuneplanprosess?

Se for deg at det er mai 2024. kommuneplanens samfunnsdel er akkurat vedtatt i din kommune.

Du ser tilbake på medvirkningsprosessen, hva har du oppnådd?

Hva har innbyggermedvirkningen bidratt til? - for planen? - for samfunnet?

3 min individuell refleksjon

15 min: alle deler i sin gruppe, kort diskusjon i gruppa.

5 minutt: 2 grupper deler i plenum

Eksempel Karasjok

Hvordan har vi jobbet for å styrke plankultur i Karasjok kommune?

- Forankring gjennom et godt samspill mellom politikk og administrasjon
- Etablert felles forståelse for utfordringsbildet
- Tenkt helhetlig – det skal etterhvert bli en rød tråd gjennom hele kommunens planverk

Arbeid med innbyggermedvirkning i samfunnsdelen i Karasjok

Hvordan engasjere og mobilisere?

Hvordan bruke disse innspillene inn i samfunnsdelen og annet
planverk?

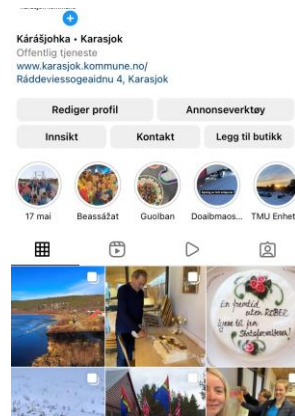

Først engasjere

Lag en plan

Skap engasjement

Bruk sosiale media

Instagram
@karasjogagielda

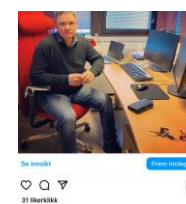
Se innskutt
Fremt utvalg

6 likes
karasjogagielda Kárásjohka gielda luo álggahat barggáid
dovdolašvuođa sáarvoddáid barggáid, mii ádardáid ávdáid

Se innskutt
Fremt utvalg

31 likes
karasjogagielda Dán vaktu mii ávdáid doalbmásovdaga
Tommy Hanasa. Doalbmásovdaga doalbmá sáarv
eára ávdáid. Dán vaktu mii ávdáid doalbmá sáarv

Se innskutt
Fremt utvalg

31 likes
karasjogagielda Kárásjohka gielda luo álggahat barggáid
dovdolašvuođa sáarvoddáid barggáid, mii ádardáid ávdáid
dovdolašvuođa sáarvoddáid barggáid, mii ádardáid ávdáid

Fra engasjement til medvirkning

Vi gjennomførte mange forskjellige medvirkningsprosesser, som har gitt et svært verdifullt kunnskapsgrunnlag for den nye samfunnsdelen:

- Innbyggerundersøkelse
- Workhops
- Folkemøter
- Barnetråkk
- Utopiverksteder
- Involvering av barne- og ungdomsrådet
- Samarbeid med den videregående skole for å nå de unge

Fra innspill til innhold

- Vi definerte satsningsområdene etter medvirkningsprosessene
- Klar sammenheng mellom innspillene og innholdet i samfunnsdelen
 - Gjort oppsummeringer av funnene før vi startet med å definere mål og strategier
 - Lagt fram resultatene og hvordan vi har tolket de både for politikere og innbyggere
 - Resultatene, spesielt fra innbyggerundersøkelsen, brukes nå aktivt av både administrasjonen og politikere

Noen andre eksempel...

Arbeidet med samfunnsdelen bygger nye Fjord kommune

Kommuneplanen sin samfunnsdel

2021 – 2033

Teikning av Eirin,
Dalsbygda barnehage

- Politisk og administrativ ledelse i førerretet gjennom prosjektgruppe for samfunnsdelen
- ***Samfunnsdelen er ikke bare et styringsverktøy for kommunestyret, men for hele kommunesamfunnet.***
- Bred medvirkning viktig for å bygge bevissthet og fellesskap i ny kommune
- Mål om å nå «alle» i høringsfasen

Foto: Eva Hove/Fjord kommune

Læringspunkt fra Fjord kommune:

- Tenk gjennom hvem dere trenger å nå, og skreddersy tiltakene for å nå de ulike gruppene. → Møt folk der de er.
- Kan medvirkningstiltakene skape noe positivt i seg selv?
- Bruk hjemmesida og sosiale media til å spre informasjon om planprosessen og til å kommunisere tilbake til innbyggerne.
- Det er spesielt viktig at kommunen synliggjør hvordan innspill fra barn og unge blir ivaretatt og får konkrete resultat.

Sogndal 2050: Elevene visualiserte framtidsvisjoner i Minecraft Education .

<https://www.youtube.com/watch?v=7RUscxcDABc>

- Digitalt kompetanseheving og læringsnettverk for lærerne
- Tverrfaglig digitalt prosjekt i skolen
- God effekt på læringsmiljø, motivasjon og samfunnsengasjement i skolene.
- Nyttige innspill til kommunale planer
- Innspillene supplerer det representative demokratiet
- **Hvordan synliggjøre effekten av ung medvirkning?**

Gruppearbeid 2:

Definer målgruppe og medvirkningsaktivitet

Hvem er de viktigste målgruppene som bør være involvert i utformingen av den neste samfunnsdelen i din kommune?

Hvordan kan du legge til rette for at disse (målgruppene) får delta i prosessen? Hvilke aktiviteter kan være nyttige?

Hvordan kan du sørge for at innbyggerne ser resultater av sin deltakelse i prosessen?

3 min individuell refleksjon

15 min: alle deler i sin gruppe, kort diskusjon i gruppa.

5 minutt: 2 grupper deler i plenum

Tiderom: Sett inn tiderom for planen her.
 Ansvarlige: Sett inn hvem som er ansvarlige for planen her.

AKTØRKART
 Her kan du legge en oversikt over aktørene som er involverte i prosessen

- Faglig ANSV.** Kopier og fm inn der du planlegger faglige aktiviteter
- Aktivitets/Prosess ANSV.** Kopier og fm inn der du planlegger møter, arbeidsverktøder eller lignende aktivitet
- Praktisk ANSV.** Kopier og fm inn der du planlegger praktiske aktiviteter.

- Dersom dette ikke skjer, er prosjektet i fare (oppnå ikke ØR). Hva gjør vi for å hindre/avbrote?
- Refleksjon/evaluering/løring
- "Kontrakt" (forventningsavklaring)
- Åpne
- Lukke

Guider, arbeidsmetoder og verktøy

Distriktsenteret har lang erfaring med å veilede distriktskommuner som skal lede prosesser innenfor lokal samfunnsutvikling. Her finner du guider til utviklingsarbeid, og veiledning i hvordan du kan bruke et knippe velprøvde arbeidsmetoder og verktøy.

Guider

Veiledning i hvordan du kan jobbe med ulike prosesser i din kommune.

Din guide til vellykket prosessarbeid

Denne guiden gir retning til prosessarbeidet, og foreslår velprøvde arbeidsmetoder og verktøy du kan ta i bruk.

[Kom i gang med prosessarbeidet](#)

Slik kan du rigge en tilflyttertjeneste

En kommunal tilflyttertjeneste kan bidra til å bremse befolkningsnedgang ved at flere av de som har kommet velger å bli boende fremfor å flytte videre.

[Slik kan du rigge en innflyttertjeneste](#)

10-punktsmodellen for lokalt utviklingsarbeid

10-punktsmodellen er en metodikk for systematisk arbeid med å utvikle gode steder å bo besøke og drive næring.

[Prøv 10-punktsmodellen](#)

Arbeidsmetoder og verktøy

Veiledning i hvordan du kan bruke ulike arbeidsmetoder og verktøy.

Kan brukes som en del av et prosessarbeid, eller som frittstående aktiviteter.

Prosessplan

En god prosessplan gir oversikt og bidrar til trygg gjennomføring av prosessen! Her finner du mal for digital prosessplan.

[Les veiledning og last ned mal](#)

Innbyggerundersøkelse

En innbyggerundersøkelse er nyttig når du vil hente inn synspunkter fra mange i en kommune.

[Lag og send innbyggerundersøkelse](#)

Næringsundersøkelse

En næringsundersøkelse er nyttig når du vil hente inn synspunkter fra næringslivet i kommunen.

[Lag og send en næringsundersøkelse](#)

Arbeidsverkted

Et godt arbeidsverkted legger til rette for at deltakerne er aktivt med og jobber med noe. Det fremmer både medvirkning og engasjement!

[Slik lager du arbeidsverkted](#)

Gjestebud

Et gjestebud lar innbyggerne selv hente inn tilbakemeldinger på vegne av kommunen. Lavterskel involvering i en avslappet setting.

[Slik virker gjestebud](#)

SWOT-analyse

En SWOT-analyse er et nyttig verktøy som gir oversikt over hvor du står, og hvor du bør gå.

[Slik kan du gjøre en SWOT-analyse](#)

Aktøranalyse

Hvilke personer eller organisasjoner bør på ulike vis bli involvert i prosessarbeidet ditt?

[Aktøranalysen hjelper deg](#)

Personas

Personas er et nyttig verktøy når du vil sette deg inn i hvordan innbyggerne eller andre ser på en situasjon.

[Slik bruker du personas](#)

IGP-metoden

IGP-metoden er svært nyttig når du jobber med involvering, og vil at alle stemmer skal slippe til.

[Slik bruker du IGP-metoden](#)

Takk for oss!

Káraşjoga giellda
Karasjok kommune

Distriktsenteret
Kompetansesenter for distriktsutvikling